

A Tisztátj-vitához

Csak a szabad viták tükrében tisztulhat meg a szegedi irodalmi élet

A DOLGOZÓ NÉP alkotó munkájában, — amely a XX. kongresszus alapján a júliusi párttárgyalatok után egyre jobban bontakozik ki — megítélő szerep hárul az alkotó értelmiségre. Részt is kér értelmiségünk ebből a munkából, hiszen közülük sokan példamutatóan jártak elől, s harcoltak társadalmi életünk fogyatékosai ellen, a szektás hibákkal szemben már jóval a XX. kongresszus előtt is. Most visszatérünk az elmúlt időkre, megállapíthatjuk, hogy e harcok a szegedi frók többsége nemcsak hogy nem vette ki részét megfelelően, hanem esetenként néhányan el-lene is fordultak a tisztulást követelő nézeteknek. Ezt a szembe fordulást azonban elsodorta az irodalmi élet vihára, elsodorta a kardosított, az asztal- csapkodást. Mégsem mondhatjuk, hogy ma már helyes- moderben halad teljesen a szegedi irodalmi élet. Az utóbbi hónapok azonban hoztak némi változást, fellendülést. Erről tanúskodnak az Írószövetség Szegedi Csoportja taggyűlései, vitái, a fiatal frók kezdeményezése egy kulturális hetilap létrehozásáért, a helyi napilapban, a „Délmagyarország”-ban kialakult vita, amely a Tisztátj problémái körül keletkezett.

MI JELLEMEZTE az eddigi vitákat? Sajnos nem mondhatjuk, hogy minden esetben a szabad eszmecsere, a szenvedélyes bírálat és önbírálat. Természetesen nem azért, mintha az frók ragaszkodnának a korábbi helytelen nézetekhez, hanem azért, mert nem harcolnak következetesen a múlt hibái, a még meg- lévő szektás nézetek ellen. Talán az sem túlzás, ha azt mondjuk, ki-ki a saját munkája, tevékenysége önbírálatát sem végezte el, s különösen egymás munkájának kritikájára nem vállalkoznak. Tévedés ne essék, nem a túlzott önmecengésre, megalapozásra gondolok. Igaza van Marija Pujmanovának, aki a „Mi lesz most?” című cikkében néhány cseh frókhoz intézett szavaiban mondja:

„Hamut hinteni a fejünkre és javeszkelni az elkövetett hibák miatt, éppúgy méltatlan a kommunisztákhoz, mint fennhő- jázni”. Arra azonban szükség van Szegednek, hogy bátran feltárja a hibákat, s végre lép- jünk ki az egyéni sérelmekről indított szócséplésből, az in- trikák sorából. Bátor, szabad vé- leményszerűen teremtsük meg a helyes álláspontot, s ha min- díg nem is érünk el azokra a magaslatokra, amelyeken a bu- dapesti frók állanak példamu- tató harcukkal, de lépkedjünk bátrabban kifelé ebből a fekete völgyből, a napfényes meredek felé. Ezen a meredeken, mert úgy vélem, meredek ez a pálya a szegedieknek, bátrabban kell haladnunk és csak úgy tudunk lendületesen előre lépni, ha szabadon; bátrabban járjuk fel a még meg- lévő hibákat, a párt irányításában, a szövetség éle- tében, stb.

Úgy vélem, helyes volt a „Délmagyarország” törekvése, amikor Ükrös László cikkével elindította a Tisztátj problé- máinak vitáját. A vitaindító írásból, Petrovics István, az Írószövetség titkárának hozzá- szólásából is az a törekvés mu- tatkozik meg, hogy nyíltan és őszintén beszéljünk Szegeden a hibákról és keressük az utat a hibák megszüntetéséhez. Sas Ist- ván cikke azonban már tovább áll a felvetett kérdésektől, ál- problémákat szajkóz, hamis gon- dolatokat burkol frázisokba, és okatlanul támadja fróinkat. Sok esetben sértő hangon próbál ki- oktatni és fejti ki nézetét. Egyedül van-e Szegeden Sas István ezekkel a nézetekkel? Úgy hisszük, nem. Az Írószövets- geg legutóbbi taggyűlésén el- hangzott hozzászólások egy része is ezt igazolja. Itt is elhangzott, hogy Szegeden nemcsak egy „Sas” van. És ez nem véletlen. Mint ahogy nem véletlen az sem, hogy a politikai életben, a társadalmi élet különböző terü- letein még mindig találkozzunk szektás megnyilvánulásokkal, a demokratizmus kiszélesítésének gáncsvevőivel.

MIT CSINÁLJUNK a szek- tás nézetekkel? Azt hiszem erre csak egyöntetű választ adha- tunk: szét kell zúzni, meg kell

semmisíteni őket. Nem hagy- hatjuk, hogy terjesztők fújják a maguk nótáját baráti körökben, a társadalmi életben. Éppen ezért, ha a különféle vitákban jelentkeznek szektás nézetek, mint rosszat és nem kívánatosat nem rejtjük suba alá, nem tarthatjuk távol minden nyilván- osságtól. Ellenkező esetben ho- gyan harcolnánk ellenük? Har- cunk csak vagdalódzás lenne a vakvilágban. Olyan hadakozás, ami nem sok eredménnyel ke- segtetne. Ezért érzem túlzásnak egyesek felkiáltását, amikor megjelent a „Délmagyarország” hasábjain Sas István cikke; „Hogy jelenhetett meg ez a cikk?” A vita úgy lehet igazán vita, ha összecsapnak a nézetek, ha kicserélődnek a vélemények. Azoknak azonban igazuk van, akik úgy vélik, hogy az Író- szövetség budapesti közgyűlése előtti napon nem volt szerencsés közé tenni ezt a hozzászólást a „Délmagyarország”-ban, mert úgy tűnhetett, hogy a „Délma- gyarország” ezzel a cikkel akarja „köszönteni” a közgyűlést, különösen azután, hogy a „Dél- magyarország” is hosszú ideje a szektás hibák védelmezője volt. Igazuk van még annak el- lenére is, hogy az írás címében hirdette, hogy „Hozzászólás a Tisztátj-vitájához”. Az azonban tény, hogy nemcsak fel lehet, hanem kell is vetni a téves né- zeteket, hogy nyílt harcban szét- jussunk szembe velük. Mert csak a széles közvélemény előtt, és részvételével szállhatunk szembe nemcsak az irodalmi életben, hanem a politikai élet bármilyen területén Szegeden, a szektás nézetek hirdetőivel és semmisíthetjük meg nézetüket.

Sajnos a szektás nézetek el- len folyó harc még mindig igen lagymatag Szegeden. Mint ahogy igen gyenge lábon állunk a bírálat és önbírálattal is. To- vább tenyészik a „Ne bántuk egymást, hisz te is, én is, szinte valamennyien követtünk el hi- bákat, ne fesszessük a dolgot”. S ha vitába szállnak is egyesek, csak a személyi ellentétet hon- colgatásig jutnak el, és nem érnek el az elvi harcig. Magasra kell szíttanunk Szegeden az elvi harc lángját, hogy e láng mel- lett pörzsölődjenek meg, sőt semmisüljenek meg végérvénye- sen a hibák, szektás nézetek. Ezt a lángot kívánja élesztgetni a „Délmagyarország” szerkesztősé- ge, s kíván lehetőséget nyújtani fróinknak, irodalom barátainak véleményük kicserélésére, néze- teik harcának kibontakoztatásá- ra. Sajnos azonban sokan fe- jükre húzták a takarót, mintha várnák a fejlemények kibonta- kozását, hogy mit kaparnak ki mások a tüzeshamuból. A múlt- ban néhányan hangosan, írásban is kardoskodtak a szektás hibák mellett, ez súlyos hiba volt. Hasonlóan hiba, ha most hallgatnak, s a véleményes vára- kozás pamlagán pihennek; mert így lényegében támogatják és hagyják éledzni ugyanazokat a hibákat.

SZUKSEGE VAN az aktív harcról; mert Szegeden még itt- ott bizony sűrűn felütogeti fejét a nemkívánatos vélemény, s né- hányan arra várnak, majd visz- safordulnak a szekér rúdja az 1950–51–52-es évek élete felé. Igaz, egyre jobban teret hódít városunkban a XX. kon- gresszus szelleme, ha még fékek

tapadnak is a júliusi határoza- tok lendületesen előre gördülő vonatának kerekére, de, hogy gyorsabban haladjunk előre, ah- hoz az szükséges, hogy a szegedi frók és irodalombarátok ne fordítsanak hátat a nyílt helyi vitáknak, s meg kell szüntetni végre a „ne szólj szám, nem fáj fejem” elméletet. De, hogy ez az elmélet végérvényesen meg- szűnjön, a helyi pártszerveknek, állami szerveknek következe- sebb harcot kell folytatni a ko- rábbi elkövetett hibák felszámol- lásáért. Mert helytelen volna, ha nem látnánk, hogy bizonyos mértékig a vitáktól való távol- maradást a meg- lévő körülmé- nyek is okozzák. Lassan halad ugyanis néhányan korrigálásra vá- ró ügy felülvizsgálata, mint például az emlékeztetés Vajda- Vajtai ügy. Gátolja-e az ilyen ügyek tisztázatlansága az irodal- mi életben a bátor szókimondást. Ismerve a korábbi állapotokat a pártirányításban, állami irá- nyításban burjánzó szektás hi- bákat, feltételezhetjük, hogy igen. Ezért nem okolhatjuk csak magukat az frókat, ha elmarad- nak ezektől a vitáktól. De azért még sem indokolt az, hogy pél- dával a közelmúltban lezajlott két frószövetségi vita után az Írószövetség helyi titkára, Pet- rovics elvtárs a budapesti köz- gyűlés után rendezett taggyűlé- sen a vezetőség beszé- molójában csak kerülgesse a problémák felvetését, mint macska a forró kását. A budapesti közgyűlésen hozzá- szólásában felvetette a Szegeden még meg- lévő hibákat, de itt helyben, ahol végre szükség lenne már tiszta vízre önteni a pohárba, nem tett említést róla.

MA NAGY IGÉNYEKET tá- maszt a szegedi frókkal szem- ben az élet. Feljeljenek meg ezeknek az igényeknek, ne csak egy- két irodalombarát vesse fel bátran a problémákat itt, hely- ben, hanem maguk a helyi frók legjobbjai is. Haladjanak elő- ré ebben a munkában és ha véleményét nyilvánítanak, akkor azt ne csak baráti beszélgetések alkalmával tegyék, vagy ha Bu- dapesten járnak, ahol rendsze- resen elmondják bátran pana- szait. Helyes, hogy oda for- dulnak segítségért, van mit bő- ven tanulni a fővárosiaktól, sőt még más vidéki fróktól is. Csak az nem helyes, hogy idehaza hallgatnak. Számolják fel a sér- tődöttségi hullámot, ami egyre inkább terjed és a kritikátlan- ság felé vezet. Beszéljenek bá- tran egymás műveinek erőnye- ről és hibáiról, tanuljanak köl- csestől egymástól. Legyenek szó- kimondók, ne vonakodjanak tollat fogni azért, hogy kifejt- sék a véleményüket. Érthetetlen például az a tartózkodás, men- tegetőzés, amikor arra kértek fel egyeseket, hogy egyik fró- társuk, Somfai László „Vihar” című regényéről írjanak kritikai cikket a „Délmagyarország”- ban. Szegeden nemcsak lehet, hanem kell is vitatkozni, mert mint ahogy az élet ismerete az alkotó munkában való minden- napi részvétel, úgy a vitá- ban való bátor részvétel is a szegedi frók nevelésének isko- lája. Cseréljük ki bátran véle- ményeket, mert az egészséges, szabad viták tükrében tisztulhat meg a szegedi irodalmi élet.

Nagy Pál

Aradon és Nagyváradon járt az iparitanuló intézet küldöttsége

Egyre sűrűbben történik meg, hogy a baráti országok küldöttségei egymás között értékes tapasztalatcsere- látogatást szerveznek. Leg- utóbb a szegedi Móra Fe- renc Iparitanuló Intézet pe- dagógus-küldöttsége látoga- ta meg a nagyváradai és az aradi intézetet. Mindkét he- lyen nagy szeretettel fogad- ták a magyar pedagógusok- kat. Az üdvözlésekre László Nándor igazgató válaszolt, s átnyújtotta a találkozó em- lékére készített díszszálót, az intézet szakköre által ké- szített asztali lámpát, és egy fűzér piros szegedi pap- írkát.

VITAFÓRUM

Régóta figyelemmel kísé- rem a lapban megjelenő vi- tasorozatokat. En mint diák, szeretnék beleszólni a vitá- ba, amely eddig a szülők és tanárok között folyt.

A vita abból indult ki, hogy helyes-e az ifjúság esti kimaradása, szabad-e egy 16 éves gyermeknek megengedni azt, hogy a mozik 8 órai elő- adását látogassa? Az iskolá- ban a tanulótársaimmal is megtárgyaltuk ezt az ügyet. Valamennyien eltelték az esti mozilátogatást. A fiatal- lagnak az esti szórakozás igenis káros. A serdülő ifjú a szórakozást nem tudja el- választani a komoly munká- tól, s éppen ez az, ami töb- bek között megkülönbözteti őt a felnőttől.

Az ifjúság nagy része be- látja az esti mozilátogatás káros voltát. Azt játsszák 6-kor is minden moziban,

A mozilátogatás ügye — diákszemmel

amit este, nem veszthetünk, csak időt nyerhetünk, ha az első előadást nézzük meg. Marad tehát a diáknak az első előadás, amelyre szaba- don, bármikor elmehet, ha- csak nem »16 éven felüliek- nek« szól, vagy ha az iskola meg nem tiltja a film megte- kintését.

Mégis bajos dolog a diá- koknak moziba menni. Elő- ször ugyanis az igazgatói iro- dában 10 filléres nyomtat- ványt kell vásárolnia, ame- lyet aztán kitölt, majd meg- keresve az osztályfőnökét, alá- íratja a papír-cetlilt. S ha moziba megy, feltétlenül vin- nie kell azt magával, mert ha nincs ott, annyit jelent, mint- ha nem is volna.

Előfordulhat az is, hogy a diáknak délután jut eszébe, hogy moziba megy, akkor vagy »megjárja ezt a kálvá- riát«, vagy pedig otthon ma-

rad, Osztályunkban történt meg az az eset, hogy valaki a szülei-vel 6-tól ment mo- ziba, de nem volt engedélye. Szerencsétlenségére az igaz- gató is ott volt a moziban, de nem vette észre diákját. A szülő másnap bement az is- kolába és utólag akarta jóvá tenni ballépését, s engedélyt kért fia számára. Indokul fel- hozta, hogy messze laknak az iskolától, s fiát nem akarta beküldeni. A diáknak ez a megmondhatatlanság egy igazgatói intézkedésbe került, pe- dig a film nem is volt til- tott, 16 éves aluliak is meg- tekinthették.

Diák részére helytelen az esti mozilátogatás, de miért kell engedélyt kérni a dél- utáni előadásra is, ha az a film nem 16 éven felüliek- nek szól és az iskola által sem tiltott meg?

Szikora Jakab

A szülőkhöz is igazodjék az iskola!

Igen értékes vita zajlott le a »Délmagyarország« hasá- jain a gyermeknevelés körül. Meg kell állapítani, hogy ez a kérdés időszerű és a vita is nagy léptekkel viszi előbb- re gyermekeink nevelésének és jövőjének ügyét.

A vita középpontjában az állt: járjon-e a tanuló mo- ziba — s ha jár, iskolai en- gedéllyel, vagy szülői fel- ügyelettel? Szerintem sem megengedhető, hogy iskolás gyermek az esti előadásra szülői felügyelet nélkül men- jen el. A gyakorlat azonban nemcsak az esti, a délutáni előadásra is külön engedély- megszerzést tesz szükséges- sé a moziba kíváncsi gyer- mekek számára. Akik ezt a rendelkezést hozták, elfeled- kezték arról, hogy legtöbb családban az apa is, az anya is dolgozik és a napi munka- időn felül még komoly tár- sadalmi munkát is végez.

Egyes családok nem tudják megfelelő felügyelettel el- látni gyermeküket, ha a férj és feleség moziba megy. Ilyenformán érhető, hogy a szülői szeretetnek gyerme- kükkkel együtt részt venni a mozilátogatásokon — abban az időpontban, amikor éppen erre alkalmat találnak.

A mozilátogatás legtöbb családnál alkalmasszerű, mert nem tudhatjuk egyik napról a másikra: vajon mikor ju- tunk el egy-egy előadásra? Ugyanakkor minden szülő tisztában van azzal, hogy gyermeke számára melyik film a nevelő hatású és lel- kiismeretesen ügyel arra, hogy gyermeke nevelése jó irányba terelődjék.

Ezek alapján túlzott óva-

tosságnak találok azt az in- tézkedést, mellyel az iskola és a tanári kar ilyenformán nemcsak a gyermekek, ha- nem a gyermekeken keresz- tül a szülők moziba járását is irányítani akarja. Ha az iskolai rendtartásnak az ide- vonatkozó bekezdését továb- ra is bürokratikusán kezel- jük, akkor mi, felnőttek is kénytelenek leszünk enge- délyt kérni a gyermek tani- tóitól a mozilátogatásokra, mi-

vel sok család az említett okok miatt képtelen gyer- meke nélkül moziba menni. Helyesnek tartanám, hogy ezt a rendelkezést és általa- ban a gyermeknevelés ügyét egy szélesebb körű szülői ér- tekezlet tárgyalná meg a ne- velőkkel közösen, mivel a gyermeknevelés minden kér- désében jogos hozzászólása van minden szülőnek is.

Schusztér János

Szerkesztőségünk heteken keresztül teret adott — a jö- vőben is teret ad — a peda- gógusokat, szülőket és diáko- kat érintő köznevelésügyi kérdés vitájához. A »Tükör« című színházi lapban megje- lent — i — c (Lódi Ferenc) cikkére válaszoló hozzászó- lások azt mutatják, hogy szé- les közvéleményt érdekel az általános- és középiskolás diákok mozilátogatásának az ügye. Bár az iskolai Rendtar- tás ezzel kapcsolatban ki- mondja határozott vélemé- nyét — úgy gondoljuk — mégsem volt haszontalan do- fejezetnek tekintni.

Ma: magyar és délszlv béketalálkozó Szőregen

A Hazafias Népfrent szeptember 30-án, vasárnap Sző- regen magyar és délszláv béketalálkozót tart. A találkozóra meghívták Deszk, Újszentiván és más környező községek délszláv lakóit. Várkonyi László országgyűlési képviselő mond beszédet, valamint felszólal Zélics Milica, a Magyaror- szági Délszlávok Szövetségének kiküldött is.

ASSZONYOKNAK

Mérték után — készáru üzletből

Férfit, pizzá- izlése szerint készített márt, női fehérneműt, hálóinget készítenek, mérték utáni rende- lésre október elsejétől a Lenin utcai 6-os számú divatáru üzlet- ben, a nyomdával szemben. A bolt dol- gozóit már régóta szor- galmazták ennek a hasznos újításnak a bevezetését. Biztosan népszerű és sikeres lesz a kezdeményezés. Ennek bizonyítéka, hogy már az elmúlt héten sokan érdek- lődtek az üzletben ez- zel kapcsolatban.

Az anyagot és a szabás-formát a bolt- ban lehet kiválasztani. Anyagból eléggé gazdag választék vár- ja a megrendelőket. Az elsőrendű pupli- nokon kívül több féle zefír közül válogat- hatnak a férfiak, a női holmikhöz se- lyemféslesek és ny- lon áll rendelkezésre. Az új módszerű árusításnak azon ki- vül, hogy a rendelő

Leesőleves

Húsleves-pótló

Két fej hagymát, teljesen megpuhulna, egy kisebb lereszelt, három vagy négybe vágott paradicsomot is teszünk bele. Ez- után hozzáadunk két- három nagyobb sár- gárepát hosszú sze- lletekre szelve, s rövid ideig ezt is pároljuk. Majd felöntjük két, két és fél liter vízzel. Zeller zöldség, zöl- dés zöldség, egy ge- r-zd fokhagymát, sőt és ha szeretjük a le- vesben a krumplit, azt is teszünk bele, két, három szemet. Felforraljuk és le- szűrjük. Mint a hús- levesbe, tésztát fő- zünk bele.

Ha a zöldségfélék közt húst is főzünk, vagy baromfiaprólé- kot, természetesen íze- sebb, de anélkül is a húsleveshez hason- ló, a benne főtt sok zöldségtől kitünő ízű leves. Ahol szeretik, a megfőtt sárgárepái, krumplit is asztalra adhatjuk.

Házitársi gépek kölcsönzése

Porszívó, padlókefé- gép és varrógép kölcsönzését kezdtek meg már néhány hét- tel ezelőtt a Kiskereskedelmi Vállalat Sztá- lin körút 47. szám alatti műszaki árudájá- ban.

Varrógépet hosszabb időre kölcsönöznek, porszívót és padlókefé- lőt fél napra is igénybe lehet venni. A kölcsönzés ára fél napra 7 forint, egész napra 12 forint. Dél- után negyőtől másnap reggelig szintén hét forintért lehet kölcsönözni. Ezzel különösen a dolgozó nők háztartási munkáját könnyí- tük meg, azokét, akik csak a délutáni órák- ban takaríthatnak.

A kölcsönzéshez a személyazonosságá- golvány számát írják fej és harminc forint letétet kérnek, amelyet természetesen visz- safizetnek a gép visszaadásakor.

Dicséret illeti ezért a kezdeményezését a Szegedi Kiskereskedelmi Vállalatot. Jó lenne, ha a szállítást is megoldhatná az áru- da, hogy előzetes megrendelés után, ház- hoz szállítva kapják az asszonyok a kölcsön- gépeket.